

Emmi Männistö

ONNISTUNUT PÄIVÄHOIDON ALOITUS PÄIVÄKODIN
HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö
2019

ONNISTUNUT PÄIVÄHOIDON ALOITUS, PÄIVÄKODIN HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA

Männistö, Emmi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
kesäkuu 2019
Sivumäärä: 41
Liitteitä: 2

Asiasanat: varhaiskasvatus, päivähoito, vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, kiintymyssuhde

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten päivähoiton aloitus onnistuu mahdollisimman hyvin päiväkodissa, päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Opinnäytetyöni sisältää teoriaosan, tutkimuksen tulokset ja raportoinnin. Opinnäytetyöni aineiston keruumenetelmänä toimi kysely, joka oli suunnattu varhaiskasvatuksessa työskenteleville, jotka olivat toimineet alle 3-vuotiaiden lasten kanssa. Kyselyn teemoina olivat vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, kasvattajan ominaisuudet ja toiminta sekä aloitukseen liittyvät yleiset toimintatavat. Aineisto analysoitiin teemoittelua käyttäen.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa käsittelin päivähoiton aloitusta, päivähoitoa ja varhaiskasvatusta Suomessa, ja henkilökunnan roolia lapsiryhmässä. Tarkastelin myös, miten yhteistyö rakentuu päiväkodin henkilöstön ja lapsen vanhempien välille, ja miten se toteutuu käytännössä.

Työn tarkoituksena oli nostaa esille henkilökunnan ajatuksia erilaisista päivähoiton aloituksista, ja antaa sosiaali-alan ammattilaisille ja vanhemmille tietoa päivähoiton aloituksen käytännöistä. Tässä opinnäytetyössä puhutaan varhaiskasvattajista päiväkodin henkilökuntana.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että onnistuneeseen päivähoiton aloitukseen liittyy monia tärkeitä asioita. Henkilökunnan pysyvyys, läsnäolon ja kiireettömyyden merkitys nousivat vastauksista esille. Tulosten mukaan myös perheiden kanssa tehtävä yhteistyö nähdään erittäin tärkeänä asiana hoitosuhteen alkuvaiheessa.

A GOOD START TO DAYCARE FROM THE POINT OF VIEW OF DAYCARE STAFF

Männistö, Emmi

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

June 2019

Number of pages: 41

Appendices: 2

Keywords: early childhood education, daycare, co-operation with parents, attachment

The aim of this thesis was to research how the start of the children daycare could go as good as possible from the daycare staff point of view. This thesis involves theory, results and the report of the research. The material was founded by enquiry which was pointed to the staff of the daycare who had worked with groups of children under three years old. The themes of the enquiry were the co-operation with parents, the quality and actions of the staff in the daycare and the common courses of action at the start of the day care. The material was analyzed by using theme method.

The theory part of the thesis is about the start of the children daycare, daycare and the early childhood education in Finland and the children daycare on people roles in group of children. There is also a part which is about the co-operation between daycare staff and parents and how the co-operation will work in real practice.

The purpose of this thesis was to raise the thoughts about different starts of daycare from the daycare staff point of view and give knowledge to the social professionals and to the parents about the common courses of action at the start of the daycare.

As a result of this thesis we can say there are many different important things that involves in the good start of the daycare. The permanence of the day care people and the meaning of attendance and the lack of hurry were raised from the material. The co-operation with parents were seen very important at the start of the day care.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	VARHAISKASVATUS	6
2.1	Varhaiskasvatuksen arvot ja päämäärät	6
2.2	Päiväkoti varhaiskasvatuspalveluna.....	7
3	LAPSI ALOITTAÄ PÄIVÄHOIDON.....	9
3.1	Muutos perheessä ja lapsessa.....	9
3.2	Päivähoidon perustehtävät	11
3.3	Henkilökunnan rooli lapsiryhmässä.....	12
3.4	Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö	14
4	KIINTYMYSSUHTEET PÄIVÄHOIDON VALOSSA	16
4.1	Kiintymyssuhdeteoria	18
4.2	Kiintymysmallit	19
4.2.1	Turvallinen kiintymys	19
4.2.2	Turvaton- välttelevä kiintymys.....	20
4.2.3	Turvaton- ristiriitainen kiintymys.....	21
5	TUTKIMUSOSA	22
5.1	Tarkoitus ja tavoitteet	22
5.2	Tutkimuksen eteneminen	23
5.3	Kysely aineistonkeruumenetelmänä	24
5.4	Aineiston analysointi	25
6	TULOKSET	26
6.1	Päiväkodin henkilökunnan toiminta uuden lapsen kanssa.....	27
6.2	Yhteistyössä perheen kanssa.....	29
6.3	Toimintatavat aloituksessa.....	31
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
8	POHDINTA.....	35
	LÄHTEET.....	38
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö syntyi mielenkiinnosta onnistuneeseen päivähoiton aloitukseen. Päivähoiton aloittaminen on lapselle ja hänen perheelleen merkittävä vaihe elämässä ja sillä on pitkälle kantavat vaikutukset. Työssä haluttiin nostaa esille päiväkodissa työskentelevän henkilökunnan ajatuksia, miten päivähoiton aloitus olisi mahdollisimman onnistunut.

Työni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja se sisältää teoriaosan, kyselytutkimuksen, kyselyn tulosten purun ja työn vaiheet sekä yhteenvedon. Teoriaosuudessa kuvaan varhaiskasvatuksen arvoja ja päämääriä sekä kirjoitan päiväkodista yhtenä varhaiskasvatuksen palveluna. Varhaiskasvatuksen kokonaisuuden ymmärtäminen on tärkeää, jotta voidaan toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta.

Teoriassa kerron myös päivähoiton aloituksesta, miten se vaikuttaa lapseen ja perheeseen sekä avaan päivähoiton perustehtäviä. Käsittelen henkilökunnan roolia lapsiryhmässä ja syvennyn vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Lopuksi avaan myös päivähoiton aloitusta kiintymyssuhdeteoreettisesta näkökulmasta.

Tutkimukseni tulokset onnistuneesta päivähoitosta esittelen teemoittain. Vastauksien perusteella kokosin kolme isoa teemaa, jotka olivat; henkilökunnan toiminta uuden lapsen kanssa, yhteistyö perheen kanssa ja toimintatavat päiväkodissa. Tuloksista selviää, että päiväkodissa työskentelevällä henkilökunnalla on suuri rooli lapsen päivähoitotapaaleen aloituksessa ja merkittävä rooli olla yhteistyössä vanhempien kanssa. Lapsen näkeminen lapsena, ja hänen tarpeisiinsa vastaaminen on erittäin tärkeää kasvavissa lapsiryhmissä.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka muodostuu suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta kasvatuksesta, hoidosta ja opetuksesta. Varhaiskasvatuksessa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa ja tavoitteena on lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, tukeminen oppimisessa ja hyvinvoinnin edistäminen. Varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa eri muodoissa. Varhaiskasvatusta järjestetään esimerkiksi päiväkodeissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena. Suomessa jokaisella alle kouluikäisellä on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen. Vanhemmat päättävät lapsensa osallistumisesta. (opetushallituksen www-sivut.)

Suomalaisen varhaiskasvatuksen pedagogiset juuret ovat 1800-luvulla vaikuttaneen Fröbelin kasvatusajattelussa, jossa lapsi nähtiin aktiivisena toimijana ja korostettiin leikin merkitystä lapsen kehitykselle. Vuosisatojen saatossa varhaiskasvatuksen pedagogiset painotukset ovat muuttuneet ja teoreettinen perusta on kasvanut. Siitä huolimatta Fröbelin ajatusten vaikutteita on vielä näkyvissä suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. (Roos 2016, 52.) Suomessa järjestettävää varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslaki, jonka pohjalta Opetushallitus on laatinut varhaiskasvatuksen perusteet. Varhaiskasvatuslaki sisältää lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä kasvatuksen tavoitteet. Varhaiskasvatuksen perusteet ohjaavat paikallisen- ja lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tekemistä. Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvua ja oppimista. Isoimman vastuun lapsen kehityksestä kantavat kuitenkin lapsen vanhemmat. Varhaiskasvatuksen on tarkoitus tukea ja täydentää kotona tehtävää kasvatusta. Varhaiskasvatuksen virallisen ohjauksen tavoitteena on varmistaa tasavertainen varhaiskasvatus kaikille lapsille. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 4.)

2.1 Varhaiskasvatuksen arvot ja päämäärät

Varhaiskasvatus nojautuu suomalaisen yhteiskunnan demokraattisiin arvoihin, edistämällä tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta. Varhaiskasvatuksen tehtävä on

suojella lasten turvallista ja hyvää lapsuutta. Jokainen lapsi nähdään ainutlaatuisena ja arvokkaana, juuri sellaisena kun hän itse on. Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsen oikeuksia hyvään opetukseen, huolenpitoon ja lasta kannustavaan palautteeseen. Lapsilla on oikeus kehittää itseään ja tehdä valintoja syntyperästä, kulttuuritaustasta ja sukupuolesta riippumatta. Lapset saavat leikkiä, oppia ja iloita oppimastaan, sekä rakentaa käsitystä maailmasta ja omasta identiteetistään. Jokainen lapsi on myös oikeutettu tulemaan kuulluksi, nähdyksi ja huomioon otetuksi yksin, ja osana yhteisöä. Oikeus käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja oppia uusia asioita, ovat myös lapsen oikeuksia. Varhaiskasvatus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 11.)

Varhaiskasvatus perustuu kestävän elämäntavan, elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Henkilöstön tehtävänä on luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri, tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja pyrkimystä totuuteen ja hyvyyteen. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan sivistystä, mikä näkyy yksilön tavassa suhtautua muihin ihmisiin, itseän ja ympäristöön, sekä tapaan ja tahtoon toimia oikein. Kaikenlaiseen kiusaamiseen ja rasismiin suhtaudutaan hyvin kielteisesti. Henkilöstö ohjaa lapsia toimimaan arvoperustan mukaisesti, arvoista keskustellen. Lapsia ohjataan myös terveellisiin ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 11.)

2.2 Päiväkoti varhaiskasvatuspalveluna

Varhaiskasvatuksessa on erilaisia toimintamuotoja, jotka eroavat toisistaan. Oppimisympäristöt, resurssit, henkilöstörakenteet, lapsiryhmien koko sekä lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku saattavat vaihdella. Eri toimintamuo-doissa pätevät myös erilaiset henkilöstön koulutukset ja kelpoisuusvaatimukset. Huoltajien tulee saada riittävästi tietoa kaikkien toimintamuotojen sisällöistä ja ominaispiirteistä. Huoltajien kanssa neuvotellaan siitä, mikä toimintamuo-doista parhaiten vastaa lapsen tarpeita ja etua. Palvelujen piiriin hakeuduttaessa on tarjolla neuvontaa ja ohjeistusta, mutta sitä on myös saatavilla jo lapsen ollessa palvelujen piirissä. (Opetushallitus 2016, 17.) Var-

haiskasvatuksen järjestäjän tulee kertoa eri varhaiskasvatuksen toimintamuodon tavoitteista ja sen toiminnasta huoltajille. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua yksikökohtaisen ja paikallisen varhaiskasvatuksen arviointiin ja sen suunnitteluun. He voivat myös vaikuttaa oman lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja sen arviointiin. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 9.)

Laki lasten päivähoidosta (1973/ 36) kertoo lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Laki selventää päivähoidon tarkoittavan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitomuotona. Päivähoitoa järjestetään tätä tarkoitusta varten suunnitellussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi.

Kun tarkastellaan varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja, niistä yleisin toimintamuoto on päiväkodeissa järjestetty varhaiskasvatus. Päiväkotien lapsiryhmät voidaan muodostaa eri tavoin, ottaen huomioon esimerkiksi lasten ikä ja tuen tarpeet, kuitenkin niin, että ryhmät ovat pedagogisesti sopivia. Laadukkaan varhaiskasvatuksen takana on päiväkodin moniammatillinen henkilöstö. Lastentarhanopettajat, lastenhoitajat ja muu lasten kanssa toimiva henkilöstö suunnittelevat toimintaa ja toteuttavat sitä yhdessä. Kokonaisvastuu toiminnan suunnitelmallisuudesta, tavoitteellisuudesta, sekä arvioinnista ja kehityksestä on lastentarhanopettajalla. Varhaiskasvatuslaki korostaa pedagogiikan merkitystä päiväkodissa ja samalla lastentarhanopettajan pedagogista vastuuta ryhmässä. Kun henkilöstön vahvuudet, vastuut ja erilaiset tehtävät otetaan osaksi osaamista, taataan laadukasta varhaiskasvatusta. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 9.)

Päiväkodin arjen muodostuminen on lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kohdalla erilaista. Eri tulokulmista syntyvät erilaiset odotukset ja oletukset päiväkotia kohtaan. Aikuisilla tulokulma on lasten oppimisessa ja kehityksen tukemisessa. Päiväkodin arjen toiminta rakentuu aikuisten hyödyllisiksi katsomista tapahtumista, joissa mukana on ajatus toiminnan tavoitteellisuudesta. Lapset perustavat vertaistoimintaan, joka ohjaa vahvasti päiväkodin arjen tapahtumia ja luo niille merkityksellisyyttä. Lapset kokevat päiväkodin arjen leikin, toiminnan ja mielikuvituksen kautta. On henkilökunnan vastuulla yhdistää oppiminen yhteistoimintaan ja leikkiin, ja samalla luoda kahdesta eri tulokulmasta lapselle mielekäs kokonaisuus. Päiväkodeista on ny-

kyään tullut paikkoja, joissa leikki määrittyy yhä vahvemmin kehittymisen ja oppimisen näkökulmista. Varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ovat tärkeitä, mutta lapsen elämän eri hetkien arvokkuus ei saa jäädä näiden käsitteiden varjoon. (Roos 2016, 62-63.)

3 LAPSI ALOITTAÄ PÄIVÄHOIDON

3.1 Muutos perheessä ja lapsessa

Pienen lapsen päivähoiton aloitus nostaa esille monenlaisia ajatuksia ja tunteita, huolta ja samalla uuden odotusta ja innostusta. Perheissä voidaan pohtia tulevan hoitopaikan laatua, lapsen selviytymistä erossa omista vanhemmistaan ja perheen arjen uudelleen muokkaantumisesta. Päivähoidon henkilökunnan ja lapsen vanhemman ajatuksia ja tilanteita voi häiritä ajatus lapsen varhaisesta päiväkotitapaaleen aloituksesta ja sen vaikutuksesta lapseen. Lapsi ei mieti tulevaa, vaan elää hetkessä. Hänen kokemuksensa tulevasta määrittyy sillä, mitä hänen elämässään on ollut. Lapsen mieleen heijastuu hänelle tärkeiden ihmisten asenteet, tunteet ja toiminta koskien päivähoiton aloitusta. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Siren-Tiusanen 2001, 35-36.) Vanhempien omat kokemukset päivähoitosta vaikuttavat suoraan siihen, miten vanhempi lastaan pystyy tukemaan tämän muutosprosessin aikana. (Kanninen & Sigfrids 2012, 134.)

Päivähoidon aloitus tuo mukanaan monenlaista arkisen elämän muutosta ja epävarmuutta. Aikuiset ennakoivat ja suunnittelevat tulevaa muutosta omien mahdollisuuksiensa mukaan, he ovat myös päätöksentekijöinä itse muutoksen aikaan panemisessa. Pieni lapsi ei kykene arvioimaan ja pohtimaan mitä kaikkea muutos tuo mukanaan. (Munter 2001, 35-36.) Lapsen sopeutumiseen päivähoitoon vaikuttavat monet eri tekijät. Näitä tekijöitä ovat lapsen aiemmat hoitokokemukset, ikä, lapsen temperamentti, hoidon aloitukseen liittyvät järjestelyt ja perheen elämäntilanne. Lapset myös reagoivat eri tavalla muutokseen toiset innolla, toiset vetäytyvästi. (Kanninen & Sigfrids

2012, 67.) Muutoksen kohtaamiseen ja turvallisuuden tunteen säilymiseen lapsi tarvitsee vanhempiaan ja päivähoidon aikuisia (Munter 2001, 35.)

Kun lapsi siirtyy kotoa päivähoitoon, tulisi muistaa, että hän ei suinkaan muutu ”päivähoitolapseksi”, vaan hän täyttää nyt kokemusmaailmaansa aivan uusilla asioilla, uudessa paikassa. Muutoksia tapahtuu esimerkiksi lapsen päivänkulussa, ihmissuhteissa ja fyysisessä ympäristössä. Lapsen subjektiasema, toisin sanoen hänen aktiivinen osallisuutensa omaan elämänsä muutoksiin muuttuu myös. (Munter 2001, 36.) On luonnollista, että lapsi reagoi jollakin tavoin uuteen elämäntilanteeseen. Lapsi tarvitsee aikaa sopeutuakseen. Häneltä ei tule vaatia enempää, vaan aikuisen tulee antaa ymmärrystä lapsen vaikeille tunteille, kiukulle ja ikävälle. Se, minkälainen suhde lapsella muodostuu päivähoitopaikkaan, sen aikuisiin ja lapsiin, ja kokeeko hän olonsa turvalliseksi määrittävät lapsen sopeutumista. Tullakseen oman päivähoitotaipaleensa päähenkilöksi, lapsen on tunnettava olevansa hyväksytty ja rakastettu ja tulevansa ymmärrettyksi. Päivähoidon aloituksen tulisi olla lasta vahvistava ja kannatteleva. Sen tulisi rakentaa lapsen tunnetta siitä, mitä on olla uusia ihmeitä täynnä olevassa maailmassa. (Munter 2001, 36-38.)

Lapset voivat sopeutua päivähoitoon hyvin eri tavalla. Muutos voi näkyä lapsessa itkuisuutena, lapsi voi olla selvästi väsyneempi ja entistä vetäytyvämpi. Lapsi voi myös tarkistella, ettei vanhempi lähde hänen lähetyviltään kauas ja erotilanteet vanhemmasta voivat ahdistaa lasta entistä enemmän. Osalla lapsista saattaa esiintyä myös uni-ongelmia päivähoiton aloituksen aikana. (Kanninen & Sigfrids 2012, 264.)

Useimmissa tutkimuksissa on lasten huomattu sopeutuvan päivähoiton muutoksiin hyvin, mutta lasten väliset yksilölliset erot sopeutumiseen ovat kuitenkin erittäin suuria. Sopeutuminen ei etene aina suoraviivaisesti, vaan hyvän alun jälkeen lapsi voi ajan kuluessa reagoida eri tavalla hoitoon. Moni tutkimus korostaa sopeutumisen yhteyttä lapsen temperamenttiin, lapsen ja vanhempien väliseen suhteeseen ja lapsen tarpeisiin vastaavaan päivähoitoon. (Munter 2001, 54.)

3.2 Päivähoidon perustehtävät

Suomalaisen varhaiskasvatuksen ydin on kasvatuksen, hoidon ja opetuksen muodostamassa kokonaisuudessa. Näiden käsitteiden erottaminen toisistaan ei ole tarpeellista, sillä päivittäiset hetket lasten kanssa mahdollistavat lapsen kokonaisvaltaisen oppimisen näiden käsitteiden alla. (Roos 2016, 52.) Päivähoidon perustehtävät kiteytyvät näihin kolmeen ydintehtävään. Päivähoidossa tehdään yhteistyötä lapsen vanhempien kanssa, ja muiden erilaisten ammatillisten tahojen kanssa, kuten lastensuojelun, neuvolan ja koulun kanssa. Päivähoidon yhdeksi perustehtäväksi voidaan luokitella erilaisten ammatillisten tahojen kanssa tehtävän verkostotyön. (Koivunen 2009, 11.)

Päivähoidon toiminta voi sisältää eri osa-alueiden piirteitä samaan aikaan. Lasten hoitoon kuuluu vahvasti perushoito, johon sisältyy laajasti lapsen perustarpeista, ravinnosta, vaatetuksesta, läheisistä ihmissuhteista, sekä unesta huolehtiminen. Hoivaelementtien tulee olla myös läsnä lapsen kanssa toimiessa, jotta pystytään takaamaan lapsen hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen säilyminen. Lapsen oleminen päivähoidossa on osa lapsen kotona saaman kasvatuksen tukemista. Henkilökunnan tehtävä päivähoidossa on toimia lapsen kanssa hyvin lapsen hoitopäivän ajan. (Koivunen 2009, 12-13, 17.) Koivunen (2009) painottaa, että henkilökunnan tehtävä on lapsen hoitopäivän aikana huolehtia lapsen edun toteutumisesta. Päivähoidon arjen kasvatuksen voidaan sanoa olevan laadukasta päivähoidon perustehtävän ollessa selvä ja sen toteutuessa myös jokaisen lapsen kohdalla yksilöllisesti erityistarpeet huomioon ottaen. Lapselle jokapäiväiset toistuvat tapahtumat luovat ennakoitavuutta. Erilaiset päivän tapahtumat, kuten ruokailut, pukemiset, ulkoilut, heräämiset, pesut ja leikin ja tutkimisen hetket ovat lapsen maailmassa tilanteita, jotka mahdollistuvat vain toisen ihmisen avulla. Tapahtumat ovat aikuisen ja lapsen luovaa, vastavuoroista yhdessäoloa, jotka sisältävät paljon erilaisia tunteita. Tämä yhdessäolo luo lapselle perusturvallisuutta, tunnetta omasta itsestä, sekä merkitsee lapselle kuulumista johonkin. (Munter 2001, 36.) Lapsen etu toteutuu, kun pidetään huolta sekä lapsen fyysisestä, että emotionaalista turvallisuudesta. Lapsen etu on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yksi johtava periaate. (Koivunen 2009, 31.)

3.3 Henkilökunnan rooli lapsiryhmässä

Laissa määritetään asiakkaan oikeutta laadullisesti hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut ja varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan erikoistunut henkilö on pätevä toimimaan lastentarhanopettajana. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005 7§.)

Päivähoidossa jokainen lasten kanssa toimiva henkilö on persoonana erilainen ja omaa erilaiset ominaisuudet ja vahvuudet. Koivunen (2009) puhuu persoonallisuudesta merkittävänä tekijänä lasten kanssa toimiessa, ja henkilökunnan on hyvä itse tiedostaa omat persoonalliset piirteensä. Kyky tuntea omat vuorovaikutustaidot ja oma oppimiskäsitys ovat yhteydessä siihen, miten henkilö voi arvioida lasten vuorovaikutustaitoja ja oppimista. Päivähoidossa lapsen ja aikuisen välinen ja lasten välinen vuorovaikutus vaatii onnistuakseen eri vuorovaikutustasoihin panostamisen, josta aikuisen on otettava vastuu, lapsen vielä harjoitellessa omia taitojaan. Aikuisen tulee kannustaa lapsia vuorovaikutukseen ja omien mielipiteiden ilmaisemiseen. (Roos 2016, 55-56.)

Henkilökunnan omalla toimintatavalla on suuri vaikutus lasten käyttäytymiseen ryhmässä, sekä myönteisesti että kielteisesti. Rauhallisuus ja vuorovaikutus, jossa keskitytään lapseen, luovat turvallisuuden tunnetta ryhmässä. Kuulemisella, empatiakyvyllä, tilannetajulla ja läsnäololla voidaan luoda ihanteellista oppimisen ja kasvun ympäristöä, jossa kunnioitetaan lasten omia valintoja. (Koivunen 2009, 122-123.) Lasten kanssa toimiessa on erityisen tärkeää perustaa toimintaa lapsen edun mukaisesti. Päivähoidon perustehtävän ollessa selvä, lapselle voidaan antaa yksilöllistä ja tarvittaessa myös erityistä tukea. Henkilökunnan tehtävänä on lapsen hoitopäivän ajan huolehtia lapsen edun huomioon ottamisesta. Läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet, mahdollisuudet saada hellyyttä ja ymmärrystä, ruumiillinen koskemattomuus, sekä turvallinen kasvuympäristö ovat asioita, jotka puoltavat lapsen etua päivähoidossa. (Koivunen 2009, 31-32.) Lasten perustarpeista, kuten välitetyksi kokemisen tunteesta huolehtiminen on varsinkin lapsen päivähoitotaipeiden alussa tärkeää, ja sen mahdollistaa lapsesta huolehtiva henkilökunta. Kun ryhmä saadaan toimimaan, koko ryhmä voi huokua yhteenkuuluvuutta ja välittämistä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 21.) Päivähoidon aloitus tulee luoda sellaiseksi, että lapsi voi turvallisilla mielin luoda suhteen päivähoitotaipeiden aikuisiin.

Jokaisen lapsen kohdalla lämmin vastaanottaminen aamuisin päivähoitoon on erittäin tärkeää, ja antaa henkilökunnalle mahdollisuuden jutella lapsen kanssa päivien kuulumiset. (Siren-Tiusanen & Tiusanen 2001, 66-67.) Henkilökunnan on oltava valmis kohtaamaan lapsi ainutlaatuisena ihmisenä. Kaikki lapset tarvitsevat aikuisen tukea alussa. Tutkimukset vahvistavat, että ikuisten ja lasten välisen suhteen muodostumista helpottava tekijä on päivähoitoryhmän pienempi koko. Kun ryhmä koko on suurempi, henkilökunnan pysyvyyden merkitys korostuu. (Munter 2001, 50-53.)

Helena Siren-Tiusanen ja Erkki Tiusanen puhuvat päiväkodin välittämisen kulttuurista erityisesti alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä. Välittämisen kulttuurissa on aina ystävällisiä aikuisia, joille lapset saavat purkaa huolensa ja näyttää aidot tunteensa ja joiden syliin lapset voivat turvautua. Henkilökunnalla on tuntumaa vastata pienten lasten tarpeisiin. Pienet lapset voivat vapaasti käyttää tunteidensa ilmaisuun siihen mennessä kehittyneitä ilmaisukeinoja, kuten itkua. Alle kolmevuotiaiden ryhmässä on henkilökunnan osattava puhua lasten kieltä, joka on usein vielä sanatonta ja ilmenee tunteiden ja kehon kielellä. Mitä pienemmistä lapsista on kysymys, on tärkeää, että päivähoitoon toimintaa pystytään jakamaan pienempiin ryhmiin ja lapset saavat tarvitsemansa hoidon ja yksilölliset tarpeet pystytään huomioimaan. Hyvän hoidon ja kasvatuksen onnistuminen alle kolmevuotiailla edellyttää henkilökunnalta lasten aitoa kohtaamista, kuuntelua ja herkkyyttä tunnistaa lasten tarpeita. (Siren-Tiusanen & Tiusanen 2001, 65-66.)

Lapsi pyrkii koko ajan oppimaan uutta ja harjoittelemaan omia taitojaan. Aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa on tärkeää, että aikuinen tunnistaa lapsen silloisen kehitysvaiheen ja kykenee myös ennakoimaan tulevaa kehityskaskelta. Esimerkiksi lapsen kootessa uutta palapeliä on tärkeää, että se on vaikeusasteeltaan juuri lapselle sopivan haastava ja henkilökunta voi toiminnallaan tukea lapsen onnistumisen kokemusta sitä kootessaan. Läsnäololla, rohkaisemalla ja tukemalla lapsi saa onnistumisen kokemuksia. (Kalland 2011,152.) Henkilökunnan on huomattava toiminnassaan etenkin alle kolmevuotiaiden nopea kehitys. Henkilökunnan on suunniteltava toimintaa ja tarkisteltava toimintatapojen tarkoituksenmukaisuutta kaiken aikaa. Tärkeäksi nousee myös henkilökunnan tiimityö lapsiryhmässä. (Siren-Tiusanen & Tiusanen 2001, 66.)

Lasten päivähoiton aloittamista helpottaa henkilökunnan herkistyminen lasten kanssa toimiessa lapsien mielenkiinnonkohteiden äärelle. On tärkeää tukea lasten omia aikoja ja kiinnostuksia. Lapsen minuuden rakentumiseen ja osallisuuden tunteeseen vaikuttaa henkilökunnan tuki ja lasten kuuleminen. (Munter 2001, 57.) Henkilökunnan on oltava kiinnostuneita ja annettava aikaa lapsen kehitystä tukevaan vuorovaikutussuhteeseen, sekä toimittava lapsen lähikehityksen vyöhykkeessä, jossa ilmenee kehityksen edellinen ja seuraava vaihe. On tärkeää, että henkilökunta hyväksyy myös lapsen hetkittäiset taantumiset. Kaksivuotias lapsi on keskimäärin kaksivuotias, mutta voi välillä toimia kuin kolmevuotias kehitystasoonsa nähden, ja välillä taantua itkuisena ja väsyneenä. Tämä herkkä vuorovaikutus lapsen kanssa onnistuu parhaiten pienessä ryhmässä, jota vetävät tehtävään koulutetut varhaiskasvattajat. (Kalland 2011, 151.)

3.4 Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö

Vanhempien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on suuri merkitys varhaiskasvatuksessa. Yhteistyöllä pyritään yhteisellä sitoutuneisuudella edistämään lapsen turvallista kehitystä, kasvua ja oppimista. Kasvatukseen liittyvistä tavoitteista, arvoista ja vastuista keskustellaan vanhempien kanssa. (Opetushallitus 2016, 32.) Hyvin toimivat vastavuoroiset suhteet vanhempien ja henkilökunnan välillä edellyttävät arvostuksen ja yhteistyön rakentumista molemmilta osapuolilta. Myös jaettu vastuu ja mahdolliset riskit tulee selvittää, jotta päästään yhteisesti sovittuihin päämääriin. (Siren-Tiusanen 2001, 23.) Henkilöstön tulee huomioida perheiden moninaisuus ja lasten yksilölliset tarpeet, sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyön ja vuorovaikutuksen toimiminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aktiivista ja aloitteellista työtä. Tarvittaessa voidaan käyttää tulkkia osapuolten yhtenäisen ymmärryksen takaamiseksi. Keskinäisen kunnioituksen ja tasa-arvoisen vuorovaikutuksen pohjalta luodaan toisen osapuolen kunnioitusta ja vahvistetaan yhteistyötä (Opetushallitus 2016, 32- 33.) Jokainen työntekijä pyrkii rakentamaan säännöllisen ja toimivan keskusteluyhteyden vanhempien kanssa. Henkilökunta ja vanhemmat keskustelvat lapsesta päivittäisissä kohtaamisissa, ja sovituissa tapaamisissa (Siren-Tiusanen 2001, 23.) Kannustavat ja myönteiset viestit lapsen päivästä ja kehityksestä ovat

tärkeitä. Yhteiset havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 20.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 mukaan vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön toimiminen on erittäin tärkeää siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus 2016, 33.) Aloitusvaiheen keskustelut vanhempien kanssa ovat tärkeitä ja niille tulee varata aina riittävästi aikaa. Aloituskeskustelu voidaan pitää jo hyvissä ajoin ennen hoitosuhteen alkamista tai vasta lapsen aloittaessa päivähoitossa. Alkukeskustelu luo pohjaa vanhempien ja henkilökunnan välisille keskusteluille, jotka ovat välttämättömiä päivähoidon päivittäisissä lapsen saapumis- ja lähtötilanteissa. Kun päivähoitossa työskentelevillä on tarpeeksi aikaa ja tilaisuuksia jakaa lapseen liittyviä asioita vanhempien kanssa, luodaan vahva perusta toimivalle yhteistyölle. (Munter 2001, 49.)

Päivähoitoon siirryttäessä päivähoidon henkilökunnan tärkeä tehtävä on kertoa lapsenvanhemmille tietoa aloituksen eri vaiheista. Tärkeää on myös auttaa vanhempia ymmärtämään hyvän aloituksen tuomista hyödyistä lapselle. Yhteistyö vanhempien kanssa voi saada alkunsa omahoitajan kotikäynnillä perheen kotona ja pehmeällä laskulla. Tämä luo pohjaa turvalliseen päivähoidon aloitukseen ja viihtyvyyteen ryhmässä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 133.) Kotikäynti on vanhemmalle harvinainen tilaisuus puhua päivähoidon ammattilaisen kanssa ennen päivähoiton aloitusta. Päivähoiton henkilökunnalle tämä on tilaisuus luoda luottavainen suhde vanhempaan ja lapseen, heille tutussa ympäristössä. Kotikäynti antaa tietoa perheestä, lapsesta ja perheen kasvatuskulttuurista. (Kanninen & Sigfrids 2012, 138.) Jos päivähoitoryhmässä on käytössä oma hoitaja -järjestelmä, tietyt aikuiset ottavat vastuun huolehtiakseen määrättyistä lapsista pehmeän laskun ja sen jälkeiseksi ajaksi. Tämä auttaa lapsen turvallisuuden tunteen syntymisessä, ja vanhempien kanssa toteutuvan yhteistyön muodostumisessa. (Munter 2001, 51.)

Hyvän yhteistyön onnistuminen edellyttää molemminpuolista tietoa siitä, mihin tavoiteisiin ollaan pyrkimässä ja millä keinoin. Puhutaan siis yhteisymmärryksestä koskien lapsen yksilöllistä hoito- ja kasvatussuunnitelmaa, sekä päivähoiton toimintamenetel-

miä. Erilaiset päivähoitossa hyödynnettävät välineet, esimerkiksi lapsen vasu eli lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen käyttö tulisi muotoilla niin, että vanhempi kykenee ne ymmärtämään. Näin vanhempi saa kiinni asetetuista tavoitteista ja osatavoitteista, sekä pystyy myös kotona mahdollisesti harjoittelemaan joitain taitoja lapsen kanssa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 136.)

Päivähoidon aloitus on usein suuri ja tunteita herättävä asia myös vanhemmalle itselleen. Vanhemman ajatukset lapsensa laittamisesta päivähoitoon voivat olla hyvin ristiriitaisia ja vanhempi voi kokea esimerkiksi syyllisyyttä ja luopumisen tuskaa. Tunteet ovat luonnollisia ja vanhempi voi saada apua niiden sanoittamiseen päivähoiton henkilökunnalta. Luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa toimivan yhteistyön ja tuen myös haastavissa tilanteissa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 134.) ”Vanhempien huolta ja samalla lasten huolta voi helpottaa vain luottavaisen vuorovaikutuksen syntyminen päivähoitoon” (Munter 2001, 46.)

4 KIINTYMYSSUHTEET PÄIVÄHOIDON VALOSSA

Lapsi tarvitsee vanhemman sensitiivistä, pysyvää ja ennustettavaa hoivaa ja vuorovaikutusta, jotta hän voi säädellä itseään psyykkisesti ja fyysisesti. Lapsi tarvitsee myös emotionaalista läsnäoloa ja toimivaa vuorovaikutusta vanhemman kanssa, jotta hän kiinnostuu ja saa mallin sosiaalisesta kanssakäymisestä, ja voi luoda turvallisen kiintymyssuhteen. Varhaisella vuorovaikutuksella on suuri merkitys lapsen myöhempään kognitiiviseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen kehitykseen. (Korja 2011, 187.)

Päivähoito aiheuttaa vain harvoin pidempiä katkoksia lasten kiintymyssuhteisiin. Päivähoidon piirteitä tulee kuitenkin huomioida kiintymysteoreettisesta näkökulmasta. (Kalland 2011, 155.) Päivähoitossa tärkeää ovat ihmisten väliset vuorovaikutussuhteet. Lapselle ja vanhemmalle päivähoiton aloittaminen merkitsee erilaisten erojen- ja kohtaamisten rytmittämistä ja niihin valmistautumista. Päivähoidon aloittava lapsi tarvitsee turvallisen aikuisen, johon turvautua hänen jäädessä päivähoitoon ja erotessaan

vanhemmistaan. Jos lapsi on pystynyt luomaan turvallisen kiintymyssuhteen omiin vanhempiin, sitä helpommin hän myös luottaa päivähoidon aikuisiin. (Munter, 2001, 42-43.)

Lapselle on huonoksi, jos päivähoitossa olevan lapsen hoitaja ei välttämättä ole tunnetasolla erityisen sitoutunut lapseen, tai päivähoiton henkilökunnasta kellekään ei ole erityistä vastuuta hänestä. (Kalland, 2011, 155.) Yhdysvaltalainen tutkija Andrea Dettling (1999,2000) on tutkimuksessaan vahvistanut 3-4 -vuotiaiden stressaantumisen päivähoitossa, jos heillä ei ole omaa vastuuhenkilöä. Dettling toteaa, että pieni lapsi tarvitsee aikuisen, joka seuraa hänen mielialojaan ja tarpeita ja auttaa lasta niiden käsittelyssä ja säätelyssä. Lapsen näkökulmasta päivähoiton laadun mittarina on henkilö, jolta lapsi saa apua tarpeiden tyydyttämisessä ja tunteiden säätelyssä, ja johon lapsi pystyy kiintymään. (Kalland, 2011, 151.) Päivähoitossa lapsi on muiden samaikäisten kanssa samassa ryhmässä ja jakaa vain päivähoitossa vietetyn ajan heidän kanssaan. Mahdollisuudet huolehtia lasten yksilöllisistä tarpeista päivähoitossa ovat rajalliset, mutta päivähoito voi tarjota lapselle turvallisia rutiineja ja ennakoitavuutta. 1980- luvun puolivälin jälkeen tehdyt tutkimukset päivähoiton yhteydestä lapsen kiintymyssuhteiden kehittymiseen, ja vuonna 1991 tehty NICHD:n yhdysvaltalainen tutkimus osoittivat lapsen kokopäivähoiton lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana vaikuttavan turvattomuuden tunteen syntymiseen. Riskitekijänä turvattoman kiintymyssuhteen kannalta nähtiin epäsensitiivinen äiti. Riski kasvoi, jos lapsi on ensimmäisten 15 kuukauden aikana ollut hoidossa 10 tuntia viikossa, ja hänellä on ollut useampi hoitopaikka ja hoidon laatu ollut heikko. Kiintymyssuhteen vaurioitumista on pohdittu pienen vauvan tai taaperon kokeman ikävän tunteen syntymisestä erossa vanhemmastaan. Pienellä lapsella ei ole kykyä hahmottaa aikaa, minkä hän on erossa vanhemmastaan, eikä hän pysty pitämään tätä mielessään, vaan ikään kuin kadottaa yhteyden vanhempaansa. Erossa olo voi vaikuttaa myös vanhemman kykyyn vastata lapsen tarpeisiin, jolloin huono vuorovaikutus synnyttää kiintymyssuhdehäiriön. (Kalland 2011, 155-157.)

Pienten lasten kanssa ympäristön tapahtumien toistuvuus ja säännönmukaisuus on tärkeää, jotta alle kolmevuotiaat saavat hallinnan ja turvallisuuden tunnetta, ja jotta lapset sopeutuvat päivähoitoon paremmin. Alle kolmevuotiaat ovat alttiita pahalle ololle ja rasitukselle, koska heillä ei ole vielä keinoja selviytyä vaikeista tunteista ja stressistä.

Henkilökunnan vaihtuvuus tulisikin rajata pienten ryhmässä minimiin. (Siren-Tiusanen 2001, 22.)

4.1 Kiintymyssuhdeteoria

Kiintymyssuhdeteoria perustuu John Bowlbyn tutkimuksiin ja ajatukseen ihmislapsen synnynnäisestä tarpeesta kiintyä toiseen ihmiseen. Bowlby loi kiintymyssuhdeteorian perusteet ja hän korostaa niissä hoivaa antavan aikuisen ja lapsen asymmetristä suhdetta, ja lapsen eloonjäämisen valttina olevaa aikuisen saatavuutta, sekä hoivaa. Avuttoman, pienen ihmislapsen eloonjääminen ja sosiaalistuminen ovat riippuvaisia pitkäaikaisesta lapsen kiinnittymisestä ja kiintymisestä omaan hoitajaansa. Lapsi kiinnittyy omaan hoitajaansa, ja pyrkii psyykkiseen ja fyysiseen läheisyyteen tämän kanssa. Vauvalla tämä ilmenee katsekontaktina, hymynä, ääntelynä, syliin pyrkimisenä ja erilaisina yhteydenpitokeinoina. Kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsi tarvitsee hyvän kehityksensä perustaksi yhden ensisijaisen kiintymyssuhteen, joka on yleensä äiti. Lapsi tarkistaa voiko hän hakea lohtua äidiltään hätääntyessään. Erityisesti uhkaavien tilanteiden kohdalla hän etsii yhteyttä äitiinsä. Aluksi lapsi säätelee omaa rajallisuuttaan siinä, millaista fyysistä etäisyyttä hän vanhemmastaan sietää ja myöhemmin hänen tuntemuksiaan turvallisuudesta suhteessa vanhempaansa. Kokemus vanhemman saatavuudesta häden hetkellä on tärkeää. Pieni lapsi voi kokemustensa pohjalta joko jatkaa ympäristön tutkimista tai keskittyä hoivasuhteen varmistamiseen. Bowlby kuvaakin syntyvää kiintymyssuhdetta ihmisen sisäiseksi säätelyjärjestelmäksi. (Hautamäki 2011, 29-31.)

Kiintymysteorian voidaan sanoa olevan teoria vaarasta ja turvan löytämisestä. Ihmisellä voi ajatella olevan aivoissa kaksi erilaista toimintavaihdetta: ulospäin virittynyt tutkimisen vaihe ja hätävaihe. Jos ihminen tuntee olonsa turvalliseksi, hänen huomionsa suuntautuu itsestä ulospäin. Silloin hän on utelias, ympäristö näyttäytyy hänelle mielenkiintoisena ja hän voi keskittyä ihmissuhteisiin. Uhkaavan tilanteen kohdalla hätävaihe menee päälle ja se voi näyttäytyä ulospäin pienen lapsen erilaisina reaktioidena. Lapsi voi läheisyyttä kaivatessaan itkeä, takertua, pyytää syliin tai varmistaa hoi-

tajan läheisyys muulla tavalla. Erotilanteissa lapsi voi kokea voimakkaita tunteita, jolloin hän saattaa pyrkiä pakoon, kirkua ja rimpuilla. Vaikeasti tunnistettavaa lapselle uhkaavaa tilannetta voi kuvastaa lapsen jähmettymisellä, mikä voi antaa täysin vääränlaisen kuvan lapsen silloisesta kokemasta tunnetilasta. Hän voi olla ahdistuksen ja pelon vallassa, jolloin hän tarvitsee turvallisen aikuisen tukea selvittääkseen tilanteesta. (Kanninen & Sigfrids 2012, 27-29.) Bowlbyn kiintymyssuhdeteoria on myös sisäisten edustusten kehittymistä koskeva kognitiivis- psykologinen teoria, jossa yksilö muodostaa kokemuksen pohjalta työmalleja maailmasta ja itsestään, suhteessa ympäristöön. Mallien avulla hän voi havainnoida tapahtumia ja ennustaa tulevaa. Bowlby nostaa myös esille elinympäristön merkityksen lapsen kehitykselle. Taipumus hakeutua ja kiinnittyä toisen ihmisen läheisyyteen muovaantuu eri kulttuurien sisäistämistä lastenhoivamalleista. Mallit opettavat lasta kohtaamaan erilaisia vaatimuksia ja haasteita elinympäristössään, sekä auttavat suojaavien ja ympäristön hallintaa tukevien kiintymyssuhdestrategioiden omaksumista. (Hautamäki 2011, 30-33.)

4.2 Kiintymysmallit

Tutkimuksissa kiintymystä on luokiteltu Ainsworthin 1960-luvulla kehittämän vierastilannetutkimuksen avulla. Kiintymysmallien pääluokiksi on jaoteltu kolme eri kiintymystä: turvallinen kiintymys, turvaton-välttelevä kiintymys, ja turvaton-ristiriitainen kiintymys. Nämä pääluokat kertovat siitä, miten lapsen tarpeet on pääasiassa kohdattu. (Kanninen & Sigfrids 32.)

4.2.1 Turvallinen kiintymys

Turvallisessa kiintymysmallissa vanhempi on lapsen saatavilla ja vastaa tämän tunneilmaisuihin ja hätään. Vanhempi pystyy käsittelemään lapsen tunneilmaisut ja kykenee tuomaan tilanteeseen lempeän ja rauhoittavan puolen. Lapsi kokee tullessaan kuulluksi ja ymmärretyksi ja hän vakuuttuu, että häden hetkellä hän saa tarvitsemansa hoivan. Lapsen tutkiessa ympäristöään, vanhempi toimii turvallisena tukena taustalla, ja on lapsen saatavilla, jos hän tarvitsee turvaa. Turvallinen kiintymyssuhde on todettu olevan yhteydessä lapsen kykyyn tunnistaa, säädellä ja ilmaista tunteita ja toimintaa.

On myös huomattu sen yhteyksiä lapsen sosiaaliseen kanssakäymiseen, empaattisuuden ja stressinsietokykyyn. (Kanninen & Sigfrids 2012, 32.)

Turvallisesti kiintyneellä lapsella on hyvät edellytykset muodostaa luotettava suhde hoitajaan, johon hän myös uskaltaa hädän hetkellä turvautua. Päivähoidossa vanhemmista eroamisen hetkellä, hän voi reagoida tilanteeseen voimakkaasti. Lapsen kiinnitymiskäyttäytymisen voi aktivoida stressi ja siihen liittyvät tilanteet. Tilanteita, joissa lapsi voi kokea stressiä, sisältyy päiväkodin arkeen useita. Lapselle stressiä voivat aiheuttaa muun muassa jokapäiväiset, toistuvat tilanteet kuten pukeutuminen, vessassa käynti, syöminen ja nukkumaanmeno. Erittäin stressaaviksi tilanteiksi lapsi kokee eron vanhemmista, yksin jäämisen, sekä hyvin pitkät hoitopäivät. (Kanninen & Sigfrids 2012, 31-33.)

Lapsen iällä on merkitystä päivähoiton aloittamiselle ja turvallisuuden tunteen syntymiselle. Lasten neurologisessa kypsymisessä on eroja, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, ettei alle 18 kuukautinen lapsi pysty pitämään vanhempaa mielessä pitkän hoitopäivän ajan. Vanhemman mielikuva ei toimi lapselle enää lasta voimaannuttavana ja turvaa antavana, ja hoitajan tehtävänä onkin auttaa lasta pitämään vanhempi mielessään pitkänkin hoitopäivän ajan. (Kanninen & Sigfrids 2012, 68.) Turvallisesti kiintynyt lapsi voi avoimesti näyttää tunteidensa kirjon hoitajalleen ja vanhemmalleen. Kiintymyssuhde näyttäytyy lapsen sopeutumisena tiettyihin olotiloihin ja hän voi luottaa kiintymiskohteen kykyyn toimia hänen turvasatamana. Turvallinen kiintymyssuhde ennustaa kykyä toipua stressitekijöistä paremmin, tunteiden parempaa tunnistamista ja ilmaisua, sekä vähentää haasteellista käytöstä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 31-35.)

4.2.2 Turvaton- välttelevä kiintymys

Turvaton- välttelevä kiintymyssuhteessa lapsi ei pyri aktiivisesti hakeutumaan vanhempansa läheisyyteen, vaan hyvin stressaavankin tilanteen aikana hänen käytöksensä voi olla välttävää. Eron jälkeisessä kohtaamistilanteessa lapsi ei välttämättä lähesty vanhempansa ja voi siirtää huomionsa pois ympäristön asioihin, pois kipeitä ja kiel-

lettyjä tunteita herättävästä suhteesta. Lapsi suojautuu mahdolliselta vanhemman torjuvalta käyttäytymiseltä opitulla välttämiskäyttäytymisellä ja yrittää poistaa tähän suhteeseen liitettyjä kielteisiä tunteita. Vieraiden tilanteiden mukanaan tuoma stressi näkyy ulospäin turvattomasti kiintyneen lapsen kohdalla vähäisenä. (Hautamäki, 2011, 35.) Lapsi on sisäistänyt kokemuksen siitä, että pahan olon, kuten kiukun, ikävän ja mustasukkaisuuden tunteiden ilmaiseminen saa hoitajan vetäytymään ja jopa rankaisemaan lasta. Hän oppii välttämään näiden ei-toivottujen tunteiden ilmaisemista. Jos mallia tunnetilojen säätelyyn ja tunteiden tasa-painon hallintaan ei tule vanhemmalta, lapsi ei opi omien tunteidensa säätelyä. (Kanninen & Sigfrids, 33.)

Kiintymystyyppejä voidaan ajatella myös ulottuvuuksina. Lapsi voi omata enemmän tai vähemmän turvallisuuden ja turvattomuuden piirteitä. Turvaton- välttelevä ulottuvuuden toisessa päässä lapsi voi näyttäytyä ulkoisesti tekevältä ja pärjäävältä, vaikka hän samalla kokeekin olonsa turvattomaksi. Tutkimukset osoittavat, että juuri tämänlainen lapsi voi ulkoisesti, päiväkodissa esiintyä rauhallisena, vaikka hänen sydämen sykkeensä ja kiihtymistilansa olisivatkin huipussaan. Toisessa päässä lapsi voi muikailla toiminnassaan täysin aikuisen toimintaan nojaten. Kehityksellisesti tilanne on haastava ja lapsella on suuri riski jäädä etäiseksi omista tuntemuksistaan. Lapsi voi kasvaa uskoen, ettei kukaan ole kiinnostunut hänen omista tunteistaan. (Kanninen & Sigfrids 2012, 33-34.)

4.2.3 Turvaton- ristiriitainen kiintymys

Lapsen sisäiset ajatukset kiintymyksestä kehittyvät ristiriitaisiksi, jos lapsi kasvaa epä-johdonmukaisen vanhemman kanssa. Jos vanhemman vastaanminen lapsen tunteille on ennakoimatonta, lapsen pitää tarkkailla tämän mielentiloja ja löytää oivallinen hetki lähestyä vanhempansa saadakseen tämän huomion. Lapsi oppii, ettei tunnesäätelyyn luotettavuuteen voi nojata. Lapsen käytös voi olla vanhempiin ripustavaa ja häiritä tämän itsenäistymistä. Päivähoitoon jääminen voi olla hyvin raskasta niin vanhemmalle kuin lapsellekin. Lapsi voi käyttäytyä ulospäin negatiivisella tavalla saadakseen huomiota. Ristiriitaisesti kiintyneen lapsen kiintymyssysteemi on kokoaikaisesti virittynyt

ja hän ei pysty rauhoittumaan ympäristön tutkimiseen ja leikkiin. Tämä voi näkyä lapsen oppimisvaikeuksien kautta, ja on myös yhdistetty lapsen puutteelliseen käsitykseen omasta itsestään.

Kiintymysmallien neljänneksi luokaksi on kuvattu organisoitumaton kiintymyssuhde, ja sen yhteyttä psyykkisiin häiriöihin on tutkittu. Monimuotoisuutensa vuoksi sitä on vaikea luokitella. Se voi näyttäytyä lapsen stressaantuneisuutena ja ahdistuneisuutena tämän ollessa vanhempansa seurassa. Lapsi on varuillaan ja voi reagoida myöhemmin jopa aggressiivisesti. Vanhempi voi näyttäytyä lapsen silmissä pelottavana, tai vanhempi voi olla pelon tunteiden vallassa. Tämä näkyy vanhemman kyvyssä toimia lapsen kanssa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 34.)

5 TUTKIMUSOSA

5.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimukseni tarkoituksena oli tarkastella onnistunutta päivähoiton aloitusta, päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Tutkimuksessani toteutin päiväkodin henkilökunnalle kyselyn, joka nosti esille henkilökunnan ajatuksia lapsen päivähoiton aloitukseen liittyen ja asioita, jotka heidän mielestään takaavat, että päivähoiton aloitus on onnistunut.

Opinnäytetyöni oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimus sisältää teoriaosan, tutkimuksen ja tulosten raportoinnin. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa ja antamaan siitä teoreettisesti antoisa tulkinta niin että ilmiötä pystyttäisiin ymmärtämään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Onnistunutta päivähoiton aloitusta tutkin varhaiskasvatuskäsitteen, päivähoiton ja siellä työskentelevän henkilökunnan kautta. Koska kysymys on empiirisen ilmiön tutkimisesta, on korostettava kohteen käsitteellisen pohdinnan merkitystä ja ajateltava laadullisia menetelmiä tutkimuksen työkaluina. Laadullisen tutkimuksen tunnusmerkkejä

ovat muun muassa: harkinnanvarainen tai teoreettinen otanta, aineistonkeruumenetelmä, tutkittavien näkökulma ja tutkimuksen tulosten esitystapa sekä tutkimuksen narratiivisuus. (Eskola & Suoranta 2005, 14-15.) Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa kootessaan tutkijan on aineiston määrän lisäksi pohdittava aineiston statusta, eli asemaa ja sen merkityksellisyyttä. Tulee myös pohtia, mikä tutkimuksen teoreettinen merkitys on suhteessa tutkimusongelmaan. Tärkeää on pohtia myös tutkimuksen näkökulmaa ja valita tutkimuksen lähestymistapa ja menetelmät tutkimuksen tavoitteiden mukaan. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole saada määrällisesti paljon tietoa, vaan tarkempaa tietoa itse aiheesta. Pyrin kokoamaan tutkimukseni selkeäksi ja eheäksi kokonaisuudeksi ja tutkimuksestani löytää laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä. (Eskola & Suoranta 2005, 60.)

5.2 Tutkimuksen eteneminen

Päätin lähestyä opinnäytetyöni aihetta kyselylomakkeen avulla, jonka teettäisin päiväkodin henkilökunnalle sähköpostitse. Kysely tuntui minusta menetelmänä luontevalta ja sopivalta tutkimukseeni, koska tiesin tiedonantajien olevan alan ammattilaisia. Kyselyn tekemiseen käytin paljon aikaa, ja pohdin tarkkaan mitä haluan sillä selvittää ja miten aiheen kysymykset liittyvät tutkimukseeni. Tutkimukseni tekemiseen minun tuli anoa lupa Porin kaupungin varhaiskasvatuspäälliköltä Ritva Välimäeltä. Häneltä sain luvan tutkimukseni toteuttamiseen. Valitsin kahdeksan Porin kaupungin päiväkotia, joille kyselyt lähetin sähköisesti. Päiväkodit valitsin satunnaisesti, sillä niiden valinnalla ei ollut suoraa vaikutusta tutkimukseeni. Toivoin vastausta jokaisesta päiväkodista ainakin yhdeltä kasvattajalta alle 3 -vuotiaiden ryhmästä. Vastausaikaa annoin kaksi viikkoa, sillä koin sen olevan riittävä henkilökunnalle kyselyn ollessa suhteellisen tiivis.

Vastauksia sain takaisin nolla kappaletta kahden viikon vastausajan jälkeen. Mietin, mitkä olivat syitä huonoon vastausprosenttiin. Olisi varmasti ollut parempi viedä kyselyt suoraan paikan päälle, jolloin päiväkotien johtajien kanssa olisi voinut keskustella aiheestani ja kyselyiden vastausprosentti olisi varmasti ollut parempi. Ymmärrän myös päiväkotielämän hektisyyden, ja päiväkodin työntekijöillä ei aina ole aikaa tar-

kastella sähköpostejaan. Vastausajan koin kuitenkin riittäväksi, koska kysely oli suhteellisen tiivis. Mietin, lähettäisinkö kyselyni vielä muutamaan päiväkotiin vai muuttaisinko suunnitelmaani. Ajan säästämiseksi päätin käyttää aineistoni kokoamiseen ns. lumipallo-otantaa. Siinä hyödynnetään aineistonkokoamismenetelmänä asetelmaa, jossa haastattelujen alkutilanteessa tiedetään avainhenkilö, joka johdattaa tutkijan toisen tiedonantajan pariin. Aineisto kerätään samalla kun tutkija etenee uusiin tiedonantajiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 99.) Tiesin kentällä työskenteleviä varhaiskasvattajia, ja sain kokoon seitsemän ammattilaista, jotka työskentelevät päiväkodeissa, pienten ryhmissä. Lähetin kyselyitä 7 kappaletta ja sain kaikilta vastaukset takaisin. Laadulliselle tutkimukselle ominaisin piirtein, tutkimukseni perustuu suhteellisen pieneen tapausmäärään, ja vastaajat ovat varhaiskasvatuksen kentältä tarkoituksenmukaisesti kerätty. (Eskola & Suoranta 2005, 61.)

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkimuksen henkilöt, joilta tieto kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon, tai heillä on asiasta omia kokemuksia. Tiedonantajien valinnan tulee olla sopivaa ja harkinnanvaraista ja tutkimuksen tekijä päättää miten ominaisuuksien on kussakin tilanteessa täytyttävä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.)

5.3 Kysely aineistonkeruumenetelmänä

Aineistoni keräsin toteuttamani kyselyn avulla. Kysely kuuluu yleisimpiin laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiin. Kun halutaan tietää mitä ihminen asiasta ajattelee, tai miksi hän toimii määrättyllä tavalla, on järkevää kysyä asiaa häneltä itseltään. Eskola (1975) määrittelee kyselyn menettelytavaksi, jossa tiedonantajat täyttävät omat kyselylomakkeet joko valvotussa tilassa ryhmänä, tai itsenäisesti kotonaan. Kyselyn ja esimerkiksi haastattelun erona hän mainitsee tiedonantajan toiminnan eron tiedonkeruuvaiheessa. Haastattelussa kysymykset esitetään vastaajille suullisesti ja kysyjä kirjaa vastaukset ylös. Kyselyyn ja haastatteluun perustuvaa tutkimusta on toki kritisoitu, mutta ongelmia on pidetty methodisina ja ratkaistavina, esimerkiksi haastattelijoiden kouluttamisella ja kokemuksen tuomalla näkemyksellä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83-85.)

Kyselyn kysymykset suunnittelin opinnäytetyöni teorian pohjalta, ja halusin tehdä kyselystä mahdollisimman selkeän. Valitsin eri kategorioihin sopivat kysymykset, jotka olivat: vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, kasvattajan ominaisuudet ja toiminta, sekä päivähoidon aloitukseen liittyvät toimintatavat. Myös lapsen ensimmäiset hoitopäivät nousivat yhdeksi tärkeäksi kohdaksi kyselyssä. Kategorioiden pohjalta laadin 8 kysymystä ja jätin kyselyn vastauskohdat kokonaisuudessaan avoimiksi, jotta kasvattajien omat ajatukset ja näkökulmat tulisivat paremmin esille. Kyselylomakkeen kysymykset käsittelivät kasvattajien kykyä huomioida uusi lapsi ja hänen vanhempansa, ajatuksia vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja asioita, jotka kasvattajien mielestä olivat merkittäviä onnistuneen päivähoiton aloituksen kannalta. (Ks. liite 1) Kyselyn alussa kysyin myös, montako vuotta vastaaja oli alalla toiminut. Jätin kyselyn loppuun vielä tilaa, jos vastaaja haluaisi mainita vielä jotain tärkeää, mikä ei esitetyistä kysymyksistä ollut noussut esille. Tavoitteeni oli tutkia, miten lapsen päivähoiton aloitus onnistuu mahdollisimman hyvin päiväkodissa, päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Omat aikaisemmat kokemukset päiväkotimaailmasta vaikuttivat tutkimukseni näkökulman valintaan ja tarkoitus oli saada rehellinen kuva tutkittavien työstä kentällä, kuten laadulliselle tutkimukselle on ominaista. (Eskola & Suoranta 2005, 16.)

5.4 Aineiston analysointi

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään yleensä pieneen määrään tapauksia, ja analysoidaan niitä perusteellisesti. Aineiston tieteellisyys ei ole suhteessa määrään, vaan edellytys onkin aineiston laadussa ja käsitteellistämisen kattavuudessa. Koska laadullista aineistoa on olemassa loputtomasti, on tärkeää tehdä mahdollisimman tarkka aineiston rajaus. Kysymys on tapauskohtaisesta analyysistä, ja laadullisessa tutkimuksessa aineisto rajataan kriteerinä teoreettisen kattavuuden täytyminen. Tapauskohtaisessa analyysissä ei ajatella tilastollisin kriteerein. (Eskola & Suoranta 2015, 18, 64-65.)

Aloitin opinnäytetyöni aineiston analysoinnin lukemalla tarkkaan kyselylomakkeita ja nostamalla esiin tutkimukseni kannalta keskeisiä asioita. Kävin läpi vastauksia ja etsin

vastauksista yhteneväisyyksiä ja toistuvia teemoja. Käytin aineistoa analysoidessani teemoittelua ja muodostin luokittelun pohjalta vastauksista teemakokonaisuuksia.

Tekniikkana teemoittelu on laadullisen aineiston pilkkomista ja ryhmittelyä erilaisten aiheiden mukaan. Siinä painottuu erityisesti se, mitä kustakin teemasta on sanottu. Tässä tapauksessa lukumäärillä ei ole merkitystä, riippuen aiheen yhteydestä ja perinteestä. Minun ei tarvinnut erikseen luokitella aineiston vastaajia eri ryhmiin, koska kyselyssä ei ollut kysymyksiä, jonka vastauksista muodostuisi määrällisesti tarkkoja asioita, ja kaikki vastaajat olivat ammatiltaan Sosionomeja (AMK). Kirjoitin vastauksista esiin nousseet asiat auki ja kokosin ne yhteen teemojen alle. Kunnioitin vastaajien yksityisyyttä, joten vastauksista ei käy ilmi vastaajan henkilöllisyys. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104-105.) Sisällytin myös tutkimustuloksiini sitaatteja, eli lainauksia henkilökunnan vastauksista. Koin sitaattien sisällytyksen rikastuttavan tekstiä ja tuovan hyvin julki henkilökunnan erilaisia ajatuksia. Sitaatti toimii aineistoa kuvaavana esimerkkinä ja elävöittää tutkimuksen tekstiä. (Eskola & Suoranta 2015, 175.)

Kun tulokset oli kirjoitettu auki, käsitelin niitä ja kokosin tuloksista yhteenvedon ja johtopäätökset omaan osioonsa. Johtopäätöksissä peilasin kirjallisuutta henkilökunnan vastauksista nousseisiin teemoihin.

6 TULOKSET

Kyselyiden vastaajat olivat kaikki sosionomeja (AMK) ja toimivat tälläkin hetkellä lastentarhaopettajina. Kokemusta varhaiskasvatuksesta vastaajilla oli kahdesta vuodesta 15:sta vuoteen. Kaikki vastaajista olivat myös työskennelleet alle 3-vuotiaiden ryhmässä jossain kohtaa työuraansa. Vastaajia oli yhteensä seitsemän.

Tutkimukseni tulokset onnistuneesta päivähoidosta esittelen teemoittain. Kokosin vastauksien perusteella kolme isoa teemaa, jotka ovat; henkilökunnan toiminta uuden lapsen kanssa, yhteistyö perheen kanssa ja toimintatavat päiväkodissa. Tärkeinä kokonaisuuksina hoidon aloituksessa nähtiin myös läsnäoloon, turvallisuuden tunteeseen, yksilöllisiin tarpeisiin ja yhteistyöhön liittyvät asiat.

6.1 Päiväkodin henkilökunnan toiminta uuden lapsen kanssa

Henkilökunnan vastauksista nousi monenlaisia ajatuksia koskien uuden lapsen aloittamaa päivähoitoa. Lapsen aloittaessa päiväkodissa, on hyvä ensimmäisten päivien aikana antaa lapselle riittävästi aikaa tutustua ryhmätilaan ja henkilökuntaan. Yksi vastaajista mainitsi tärkeänä asiana lapsen ryhmäytymisen muiden lasten kanssa hoidon alkuvaiheessa. Lapsen sosiaalisia suhteita tulee tukea, jotta lapsi voi tutustua päivähoiton aikuisiin ja muihin lapsiin. Vastauksissa kuvailtiin, miten henkilökunnan rooli näyttäytyy hoitosuhteen alussa. Henkilökunta voi kertoa muille lapsille etukäteen uudesta lapsesta, ja kannustaa muita ottamaan hänet leikkeihin mukaan. Lapsi tulee esitellä muille lapsille niin, että se toteutuu lapsen ehdoilla.

Monet vastaajista kirjoittivat, kuinka tärkeää on, että henkilökunta on läsnä uuden lapsen kanssa, varsinkin lapsen ensimmäisinä hoitopäivinä. Henkilökunnan läsnäolo lapsen hoidon aloituksessa pidettiin erittäin tärkeänä. Henkilökunnan tehtäviksi aloituksessa mainittiin lapsen tukeminen, läsnäolo ja luottamussuhteen muodostaminen lapseen. Yksi vastaajista muistutti, että lapsen kyvyt voivat uusissa tilanteissa taantua hetkellisesti, jolloin häntä tulee tarvittaessa auttaa. Joskus tärkeimpänä tehtävänä on toimia lapsen lohduttajana ja tukijana, kun lapsi on itkuinen ja päivät menevät vielä uutta ihmetellessä.

”Tärkeintä on mielestäni, että lapsi käsittää päiväkodin toimintatavat pikkuhiljaa ja pääsee päivärytmiin mukaan”

”Tulee olla lapsen lähellä paljon ensi alkuun. Opastaa häntä päiväkodin tavoille ja tutustuttaa ryhmän muihin lapsiin ja leikkeihin.”

Turvallisuus nousi vastauksista isoksi teemaksi. Lapselle tulee luoda turvallinen ja lämmin vastaanotto päivähoitoon tullessa. Aikuisen tehtävänä on luoda päivähoiton aloituksesta lapselle mieleinen, jotta lapselle voisi muodostua positiivisia kokemuksia päivähoitoa kohtaan. Henkilökunnan tehtävänä on asettaa lapselle selvät rajat ja ohjata toimimaan päiväkodin toimintatapojen mukaan. Tämä osaltaan osoittaa lapselle luottamusta ja auttaa turvallisen tunteen luomisessa. Lapsen kanssa olisi hyvä olla mahdollisimman paljon samat aikuiset hoidon alkuvaiheessa.

”Lapsi tarvitsee syliä ja turvaa. Olisi mielestäni hyvä, että ensi alkuun lapsen kanssa olisi mahdollisimman paljon samat aikuiset.”

”Ensimmäisinä päivinä luodaan yhteys lapseen ja rakennetaan luottamusta ja turvallisuuden tunnetta. Kun se on saavutettu, alkaa oppiminen.”

Suuri osa vastaajista mainitsee tärkeiksi henkilökunnan sensitiivisyyden ja läsnäolon, sekä sylin. Syli nähtiin vain positiivisena asiana. Lapsen hakeutuessa syliin, osoittaa hän tällä luottamusta ja hakevansa turvaa uudessa tilanteessa. Lapselle annetaan mahdollisuus syliin ja huomiota, jos hän sitä kaipaa.

”Jos lapsi on arka, tulisi kasvattajan rohkaista mukaan. Jos itkuinen, aikuisen tehtävä on lohduttaa. Pienet kaipaavat vielä paljon syliä.”

”Uusi lapsi tarvitsee aloittaessaan kasvattajan läsnäoloa, tukea ja turvaa. Syliä ja lohdutusta. Uusi ympäristö, ryhmässä oleminen, vaihtuvat aikuiset ja huomion jakaminen ovat monelle lapselle iso stressitekijä. Aikuisen tulee muistaa pedagoginen sensitiivisyys ja toimia sen mukaisesti.”

Lapsen yksilölliset tarpeet nähtiin hyvin tärkeänä asiana, jota kaikki vastaajista jollain tavalla käsittelivät vastauksissaan. Kaikki lapset ovat erilaisia, ja heidät tulee kohdata yksilöinä. Yksilöllistä huomiota henkilökunta voi antaa lapselle päivittäisten toimintojen lomassa, ja lapsen kanssa voidaan jutustella hänelle tärkeistä asioista. Henkilökunnan tulee peilata omaa toimintaansa lapseen tämän piirteet huomioiden. Tässä auttaa lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jotta henkilökunnan on helpompi toteuttaa lasten tarpeet huomioivaa kasvatusta. Henkilökunnan tehtävänä on myös huomioida erityisesti lapset, joilla on joitain erityistarpeita ja esimerkiksi allergioita. Tiedon tulisi kulkea kaikille lasta hoitaville, joten tiedonkulusta henkilökunnan kesken mainittiin myös. Henkilökunta voi ymmärtää lasta näin paremmin eri tilanteissa. Vastaajat olivat sitä mieltä, että varhaiskasvatusta tulisi harjoittaa niin, että lapsen yksilölliset tarpeet, rutiinit ja päivärytmi tulisi ottaa huomioon osana toimintaa. Tässä nähtiin kuitenkin haasteita, esimerkiksi työvuorojen suunnittelussa ja päivärytmin muokkaamisessa.

”Uusi lapsi tulisi huomioida yksilöllisesti, lapsen temperamentti, luonne, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet huomioiden.”

”Lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastataan. Sovelletaan päivästruktuuria ja joustetaan työkäytännöissä.”

Haasteena nähtiin esimerkiksi vuorohoidon vaihtuvat aikuiset. Vastaaajien mielestä olisi hyvä, jos lapsen kanssa toimisi alussa mahdollisimman paljon samat aikuiset, jotta lapsi kokisi olonsa alussa turvalliseksi. Tähän ratkaisuna ehdotettiin omaa pehmolelua tai esimerkiksi vanhempien kuvia ikävää helpottamaan.

”Tärkeät jutut mukaan kotoa (unikaverit, rätit, tutit, kuvia perheestä)”

”Monen lapsen kohdalla on todettu hyväksi lohdutukseksi juuri pieni valokuva-albumi, jossa kuvia perheestä, isovanhemmista, sisaruksista, lemmikeistä. Yhteistä puhuttavaa lapsen kanssa löytyy usein albumin avulla.”

6.2 Yhteistyössä perheen kanssa

Yhteistyö perheen kanssa nousi näkyvimmäksi teemaksi vastaajien kommenteissa. Vastauksissa tuotiin esille onnistuneen yhteistyön merkitys lapsen aloittaessa päivähoidossa. Tärkeänä nähtiin avoin ja rehellinen vuorovaikutus alusta saakka, varsinkin jos kyseessä oli perheen ensimmäinen lapsi, saattavat vanhemmat jännittää aloitusta lasta enemmän. Alussa on hyvä päästää vanhemmat tutustumaan hoitopaikkaan ja kertoa kattavasti päiväkodin toiminnasta. Perheet tulee kohdata tasapuolisesti, erilaisuutta kunnioittaen. Suuri osa vastaajista mainitsi riittävän ajan varaamisesta yhteistyön aloitukseen. Henkilökunnan tulee selvittää vanhempien kysymykset paikkaan liittyen, tärkeää on kuulla mitä vanhemmat päiväkodilta toivovat ja odottavat. Erittäin tärkeänä pidettiin sujuvaa tiedonkulkua perheiden kanssa. Hakutilanteissa vaihdetaan kuulumiset ja kerrotaan, miten lapsi on syönyt, nukkunut ja toiminut päiväkodissa.

”Perheen odotukset ja toiveet tulisi huomioida. Kasvattajan tulee kunnioittaa perheen tapoja ja tukea vanhemmuutta.”

”Tyytyväiset vanhemmat näkyy usein myös tyytyväisinä lapsina. Lapset aistivat kireän ilmapiirin henkilökunnan välillä. Tärkeää olisi muistaa, että kasvattajat puhaltavat yhteen hiileen.”

Muutama vastaajista piti myös haasteena perheiden toiveiden toteuttamisen suuressa lapsiryhmässä. Jokaisella perheellä on omat rutiinit ja tavat, jotka pyritään huomioidaan mahdollisimman hyvin. Kuitenkin perheillekin pitää kertoa, että suuressa lapsiryhmässä kaikkien pienet toiveet on mahdotonta toteuttaa. Kaikkeen pyritään kuitenkin vastaamaan, jotta kokemus olisi perheelle ja lapselle mahdollisimman miellyttävä.

Vastauksista nousi henkilökunnan tärkeänä tehtävänä ottaa myös vanhemmat huomioon aloituksessa. Vanhemman huolta ja ikävää helpottamaan henkilökunta oli lähettänyt heille hoitopäivän aikana tekstiviestejä ja kuvia lapsesta. Nämä todettiin toivottuiksi. Erotilanteet lapsen ja vanhemman välillä nähtiin rauhoitettavina hetkinä, jolloin henkilökunnan tulee kunnioittaa perheen omaa tilaa ja toimia yksilöllisesti erilaiset perheet huomioiden. Yhden vastaajan mielestä vanhempien olisi hyvä tietää, että lapsen itkuisuus eron hetkellä usein rauhoittuu vanhemman lähdettyä. Pitkittynyt lähtötilanne usein vain vaikeuttaa lapsen rauhoittumista ja sopeutumista tilanteeseen.

”Usein myös vanhemmat tarvitsevat tukea, sillä tilanne voi olla heille uusi ja aiheuttaa ahdistusta ja huolta. Perhettä kannattaakin tsemppata ja vaikka lähettää viestiä tai kuvia lapsen päivän sujumisesta ensi alkuun vanhemmille.”

”Vanhemman kanssa on hyvä sopia siitä, haluaako hän tietää päivän kulusta esim. tekstiviestillä tai kuvalla. Usein myös vanhempi pystyy keskittymään omaan työpäiväänsä paremmin, kun saa kuvaviestin, jossa lapsella on kaikki hyvin.”

6.3 Toimintatavat aloituksessa

Pienten lasten kohdalla luontevaksi tutustumistavaksi nähtiin tapa kohdata perhe ensi kertaa heidän kotonaan. Kolme vastaajista mainitsi kotikäynnin ja jossain yksiköissä tämä nähtiin mahdollisuutena perheen niin halutessa. Kommentti, joka jäi mieleeni, oli erään vastaajan, joka puhui aloituksen ja yhteistyön aloittamisesta perheen kotoa. Mielestäni tämä kuvastaa hyvin aloitukseen liittyvien erilaisten toimintatapojen mahdollisuuksia. Pienelle lapselle hyvin luonnollinen ja turvallinen ympäristö on juuri hänen kotiympäristönsä.

”Minulla on erittäin hyviä kokemuksia siitä, että perheelle on tarjottu mahdollisuutta aloittaa päivähoito siten, että varhaiskasvatuksen henkilökunta menee vierailulle lapsen kotiin. Tällöin lapsi saa tutustua uuteen aikuiseen turvallisessa ympäristössä.

Ennen päivähoiton aloittamista perheelle voidaan lähettää kirje, ja perhe voidaan kutsua tutustumaan päiväkotiin. Monen vastaajan mielestä olisi parempi, jos perhe olisi aktiivinen ja itse yhteydessä päiväkotiin, koska aloittavia perheitä voi olla samaan aikaan monia. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että tutustumiskäynnit ovat tärkeitä perheille. Ennen tutustumista henkilökunta näki tärkeäksi myös perheen tietoihin perehtymisen. Tutustumiskäynnillä esitellään päiväkodin tilat ja vanhemmille voidaan antaa esitteitä, joihin he voivat tutustua ennen hoidon aloitusta. Usealta vastaajalta tuli myös maininta ”pehmeästä laskusta”, missä hoidon aloituksessa lapsi voi aloittaa hoidon kevyemmin esimerkiksi puolikasta hoitopäivää tehden.

Tutustumiskäyntien määrästä oli erilaisia mielipiteitä. Toiset käyvät muutaman kerran, toiset useasti perheen tarpeiden mukaan. Kuitenkin käyntien määrän nähtiin olevan myös sidoksissa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin ja temperamenttiin. Vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että tutustumiskertoja sai olla useita. Tutustumiskertojen toivottiin olevan suhteellisen lyhyitä ja niissä erittäin tärkeänä pidettiin, että perhe saisi rauhassa tutustua päiväkotiin. Lapsen kannalta ikäviksi mainittiin ne tapaukset, joissa lapsi tuodaan hoitoon, ilman että on käyty ollenkaan tutustumassa paikkaan.

”Vanhemmalle on hyvä teroittaa tutustumisen tärkeyttä, yksi-kaksi kertaa on kovin vähäinen määrä pienen lapsen yhteyden luomiseen. Vanhempi voi olla lapsensa kanssa mukana ryhmän arjessa useampana päivänä.”

”Vanhempien puolelta aloituksen hoitoajat olisi hyvä olla alkuun mahdollisimman lyhyitä, jotta tulee ”pehmeä lasku” päiväkotielämään.”

”Jos perhe ei koe tutustumista tärkeänä, painotan sen tärkeyttä lapselle.”

Vastajaat kommentoivat erilaisista aloituskäytännöistä, joista suosituin oli kaikkien perheiden kanssa käytävä aloituskeskustelu. Vastajien mielestä oli ehdotonta, että päiväkoti suunnittelee keskustelutilanteen niin, että yksi aikuinen voi rauhassa irtautua ryhmän toiminnoista ja keskustella vain uuden perheen kanssa. Aloituskeskustelulle tulee varata riittävästi aikaa, ja siinä on hyvä käydä läpi vanhempien odotukset ja toiveet ja yleiset tiedot lapsesta ja tämän mielenkiinnonkohteista. Henkilökunnan puolesta tietoa tulee antaa rutiineista, ryhmän päivästrukturista, toimintatavoista ja hoidon tavoitteista.

”Mielestäni on parempi keskustella kasvokkain näistä asioista, kuin lähettää info kirjelmiä luettavaksi. Näin perhe ja työntekijät tulevat myös toisilleen tutummiksi ja yhteistyötä on luonteva alkaa käynnistämään yhteisten kohtaamisten myötä.”

”Perheen kanssa on hyvä käydä ns. aloituskeskustelu, jossa määritellään sitä mitä perhe varhaiskasvatukselta odottaa, millaisia toiveita ja tarpeita heillä on sekä lapsen tavat ja tottumukset.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Oli ilo huomata, että kyselyyn vastanneet varhaiskasvattajat olivat selvästi käyttäneet paljon aikaa ja paneutuneet kyselyyn, joten materiaalia kertyi runsaasti. Vastauksista välittyi henkilökunnan lämmin ja sitoutunut, avointa vuorovaikutusta ja vanhempia kunnioittava työote. Vastauksista nousi esiin paljon samoja asioita, mutta myös asioita eri näkökulmista katsottuna. Vastauksia olikin erittäin mielenkiintoista analysoida.

Vastauksissa painotettiin henkilökunnan läsnäoloa lasten kanssa, riittävän ajan varaa-
mista aloittavalle lapselle ja hänen perheelleen, lapsen yksilöllisten tarpeiden huomi-
oimista ja aloituskäytäntöjen tärkeyttä. Kuten Munter tuo esille, henkilökunnan on
tärkeää osaltaan luoda päivähoiton aloitus sellaiseksi, että lapsen ja henkilökunnan
välille voi rakentua turvallinen ja vuorovaikutteinen suhde. Yhteinen taival päivähoi-
dossa voi alkaa, kun aikuinen on valmis kohtaamaan lapsen ainutlaatuisena yksilönä,
aidossa vastavuoroisessa suhteessa. (Munter 2001, 50-51.) Myös varhaiskasvatus-
suunnitelman perusteissa mainitaan lapsen hoitajan kyky ymmärtää lapsen mukanaan
tuoman elämäkokemuksen, jossa merkittävänä osana on lasten ja hoitajien väliset
vuorovaikutus- sekä kiintymyssuhteet. Koivunen (2009) puhuu ihanteellisesta kas-
vun, kehityksen ja oppimisen ympäristöstä, jossa henkilökunta on läsnä ja mukana
lasten toiminnassa, kuitenkin niin, ettei toiminnallaan häiritse puuhasteluja ja antaa
myös tilaa lapsen omille leikeille. Henkilökunnan tulee kuunnella, kehua ja kannus-
taa lasta. Omalla rauhallisuudella, keskittymällä lapsiin ja luomalla hyvä vuorovaiku-
tus heidän kanssaan, luodaan lapsiryhmään turvallinen ilmapiiri. (Koivunen 2009,
122-123.)

Onnistuneeseen aloitukseen voidaan liittää myös lapsen edun toteutuminen. Yhden
vastaajan kuvailema ”Iloinen ja hymyilevä lapsi” voi toimia eräänlaisena mittarina
päiväkotitapaamisen aloituksessa. Kun lapsi kokee olonsa turvalliseksi ja hänen tar-
peensa on huomioitu, hän voi rentoutua ja keskittyä päiväkodin toimintaan. Jos kas-
vatuksessa huolehditaan lapsen fyysisestä ja emotionaalisesta turvallisuudesta, voi-
daan myös olettaa, että lapsen etu tällöin toteutuu. Henkilökunta voi tarkastella omaa
toimintaansa lapsen edun näkökulmasta, ja keskittyä laadukkaaseen arjen kasvatuk-
seen. Jos lapsen edun mukaista on aikuisen läsnäolo, toteutuuko etu myös silloin kun
kasvattaja huolehtii muista tehtävistä lapsiryhmän ulkopuolella? Esimerkiksi lapsen
aloittaessa päivähoitossa, vaaditaan henkilökunnalta ehdotonta läsnäoloa ja lapsen
tukemista. Tämä korostuu varmasti erityisesti alle kolmevuotiaiden kanssa toimiessa.
(Koivunen 2009, 31-32.) Päiväkodissa toiminta myös rakentuu monesti tietyn päivä-
rytmin mukaan. Esimerkiksi aamupäivisin toiminta voi sisältää aamupalan, tutun pii-
rin ja ulkoilun lisäksi ryhmälle muodostunutta, omaa toimintaa, mikä toistuvuudel-
laan ja siihen liitetyillä tunnelatauksilla on lapsille tuttua. Toiminnan ennakoiminen
ja toistuvuus luovat osaltaan lapsille turvallisuuden tunnetta.

Yhtä tärkeää on myös kiinnittää huomiota henkilökunnan ja vanhempien väliseen suhteeseen. Tähän suhteeseen tulee alusta alkaen varata riittävästi aikaa ja resursseja, jotta se saisi vankan perustan. Toimiva suhde on tärkeä edellytys sille, että päivähoitosta tulee lapselle mielekäs, lasta vahvistava, hänen minuuttaan rakentava ja voimia antava elämänvaihe lapsen elämässä. Varsinkin päivittäisissä erotilanteissa, lapselle on tärkeää voida turvallisesti jäädä hoitopaikkaan. Vanhemmalla tulee olla luottamus päivähoitopaikkaan ja lapsella turva päivähoidon aikuisissa. (Munter 2001, 47-49.)

Niin kuin tässä työssä, kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma voi elää tutkimushankkeen mukana. Tämä on ihanteellista, ja tarkoittaa osin sitä, että laadullisin menetelmin saavutetaan ilmiöiden prosessiluonne. Tutkimuksen tuloksia ei voida pitää paikattomina ja ajattomina, vaan ne ovat eri aikakausiin ja paikkoihin sidonnaisia ja muuttuvia. (Eskola & Suoranta, 16.) Tutkimustuloksia on peilattava tähän aika-kauteen sidonnaisina, mitä yhteiskunnassamme suositetaan ja miten varhaiskasvatus näkyy meillä Suomessa ja esimerkiksi Porissa tällä hetkellä. Tässä voidaan miettiä myös erilaisten aloituskäytäntöjen tarvetta ja erilaisten perheiden kohtaamista.

Erilaiset vastaukset saivat miettimään, pitäisikö aloituskäytäntöjä eri päiväkotien välillä yhdenmukaistaa ja tarjota erilaisia ratkaisuja perheiden oma tilanne huomioon ottaen, jotta aloitus saataisiin tehtyä mahdollisimman yksilölliseksi ja mieleiseksi lapselle ja hänen perheelleen. Myös erilaisten aloituskäytäntöjen lomassa, tulisi muistaa varata riittävästi aikaa hoidon aloitukseen. Henkilökunnalle on varattava riittävästi aikaa ja tilaisuus irtaantua ryhmän toiminnoista ja keskittyä aloittavaan lapseen ja hänen perheeseensä.

Huomioitavaksi nousi myös, miten lasten osallisuus näkyy päivähoiton aloituksessa. Onnistuakseen, hoidon alussa on myös kuultava lasta, ja mietittävä toimintaa lapsen näkökulmasta, yksilölliset tarpeet huomioiden. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet puhuu lasten oikeuksista vaikuttaa omaan elämään liittyvissä asioissa. ”Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja

vaikuttamisen taitoja.” Jotta päivähoidon aloitus olisi onnistunut, tulee hoidon aloit-tavan lapsen kokea se mieleiseksi ja samalla itsensä kuulluksi. (Porin kaupungin var-haiskasvatussuunnitelma 2017, 15.)

Henkilökunnan tulee kohdata jokainen lapsi ainutlaatuisena persoonana. Jos kyse on erityislapsesta tai eri kulttuurista tulevasta lapsesta, ovat asetelmat erilaiset, miten lapsi tulee sopeutumaan päivähoitoon. Tulee kuitenkin muistaa, että erilaiset tekijät, esimerkiksi lapsen ikä, temperamentti, yksilöllisyys, kiintymyssuhteet ja perheen ti-lanne vaikuttavat lapsen sopeutumiseen ja aloitukseen päivähoitossa.

8 POHDINTA

Mietin kauan opinnäytetyöni aihetta. Minua kiinnostavat erityisesti varhaiskasvatus ja päiväkotiympäristö, ja voin tällä hetkellä nähdä päiväkodin mahdollisena tulevana työ- ympäristönäni. Ensimmäisenä ajatuksena halusin ehdottomasti tehdä opinnäytetyöni liittyen varhaiskasvatukseen.

Ollessani harjoitteluissa ja tehdessäni sijaisuuksia eri päiväkodeissa, huomasin että päivähoiton aloitus on suuri muutos lapsen perheelle ja lapselle itselleen. Tein havain-toja eri päiväkodeissa, miten uudet lapset ja heidän vanhempansa otettiin huomioon päivähoiton aloituksessa ja sen suunnittelussa. Huomasin, että vaadittavien aloitus-käytäntöjen lisäksi, jokaisessa päiväkodissa oli omat käytäntönsä ja sovelluksensa niistä ja siitä, miten uusi lapsi ja hänen perheensä otettiin vastaan. Tavoissa oli sekä yhtäläisyyksiä, että eriävyyksiä. Usein pohdin, miksi aloituksen tavat poikkesivat niin paljon eri päiväkotien välillä ja huomasin myös, miten eri tavoin henkilökunnan rooli päiväkodin aloituksessa näyttäytyi. Mielenkiintoni hyväksi havaittua ja onnistu-nutta päivähoiton aloitusta kohtaan heräsi.

Päiväkodin työntekijöillä on suuri rooli lapsen päivähoitotaipaleen aloituksessa ja siinä, miten yhteistyö päiväkodin ja lapsen perheen välille syntyy. Halusin tutkia var-

haiskasvatukseen ja päivähoiton aloitukseen liittyviä asioita, ja minua kiinnosti erityisesti päiväkodin henkilökunnan näkökulma aloitukseen liittyen. Halusin työssäni nostaa esille varhaiskasvattajien omia kokemuksia ja näkemyksiä onnistuneesta päivähoiton aloituksesta päiväkotiympäristössä. Lähiaikoina myös lähipiirissä on noussut paljon keskustelua aiheesta, kun lapsi on aloittamassa päivähoiton. Monet vanhemmat ovat kysyneet minulta heidän mieltään askarruttavia kysymyksiä päivähoiton aloitukseen liittyen. Koen, että sain hyvin varhaiskasvatuksen ammattilaisten vastauksia kuuluviin aiheeseen liittyen. Mielestäni tämä aihe on aina ajankohtainen ja erittäin tärkeä. Aloituksen onnistumisella voi olla pitkälle kantava vaikutus lapsen elämään. Tämän aiheen tutkiminen palvelee osaltaan varhaiskasvatuksen ammattilaisia, mutta myös päivähoiton aloittavien vanhempia.

Sosionomin opinnoissa suuntaudun pedagogiseen lapsi- ja nuorisotyöhön ja saan lastentarhaopettajan pätevyyden. Lastentarhanopettajana työskennellessä minulla on suuri rooli lapsen ja hänen perheensä päiväkotitaiipaleen aloituksessa. Lastentarhaopettajana minun tulee olla perheen tukena ja luoda luotettava ja avoin suhde, sekä keskusteluyhteys perheen kanssa. Sosionomin opinnoista olen saanut hyvät edellytykset perhelähtöiseen työhön, ja pystyn ymmärtämään myös perheiden monimuotoisuutta. Opinnäytetyötä tehdessä minulle syventyi käsitys lapsen päivähoiton aloituksesta, ja siitä miten suuri rooli sosionomina työskennellessä ja vanhempien kanssa tehtävällä yhteistyöllä aloituksessa on. Mielestäni on myös tärkeä ymmärtää varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen merkitys työskennellessään erilaisten asiakkaiden kanssa. Se, millaisen mallin ja kehityskaaren ihminen on lapsuudessaan saanut, määrittää hänen tulevia vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteitaan. Sitä kautta hänen on helppompaa ymmärtää erilaisia ihmisiä ja tilanteita, joissa ihmiset käyttäytyvät tietyn mallin mukaan.

Minusta opinnäytetyöni aihe on aina ajankohtainen ja tärkeä. Päivähoiton aloittaminen on suuri muutos niin lapselle, kuin hänen perheelleen ja tuo mukanaan paljon erilaisia tunteita ja huomioon otettavia asioita. Tiesin, että tähän aiheeseen paneutuminen auttaisi minua tulevassa työssäni ja mahdollisesti myös muita päivähoitossa työskenteleviä.

Olen työskennellyt päiväkodeissa enemmän alle 3 -vuotiaiden lasten ryhmissä. Mieleeni on jäänyt monen lapsen päiväkodin aloitus ja sen mukana tuomat uudet haasteet. On tärkeää kuunnella lapsen vanhempaa ja muistaa jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet, sekä vanhemman toivomukset lapsen hoitoon liittyen. Yksi- tai viisi vuotiaan lapsen päivähoiton aloitus voi olla hyvinkin erilainen. Monet lapset aloittavat päivähoiton nykyään hyvin pieninä ja vanhempien muuttuvat työkuvat saavat heidät laittamaan lapsensa aikaisin päivähoitoon. Koinkin, että halusin enemmän tietoa ja työkaluja juuri pienten lasten päivähoiton aloitukseen, ja siihen miten hoidon aloituksesta voitaisiin tehdä lapselle ja perheelle mieluinen kokemus.

Opinnäytetyön aloittaminen tuntui minusta ensin haastavalta. Vaikka aihe oli minulle suhteellisen tuttu, ja olin ollut sen kanssa tekemisissä monta kertaa päiväkodeissa työskennellessä, oli silti paljon uutta tietoa, joka minulle työtä tehdessä selvisi. Koin teoriatietoon tutustumisen mielekkäänä ja työn tekeminen tuntui minusta erittäin mielenkiintoiselta. Haasteena koin aiheen rajaamisen, koska kiinnostavaa aineistoa oli paljon tarjolla. Olisin myös voinut suunnitella ja toteuttaa kyselyt päiväkodeille paremmin, viemällä kyselyt suoraan paikan päälle, jolloin olisin saanut vastauksia varmasti paremmin takaisin suoraan päiväkodeilta. Olisin myös voinut tehdä kyselyn vain yhteen päiväkotiin ja käyttää mukana haastattelua syventävänä menetelmänä. Opinnäytetyöni runko ja asettelu muokkaantuivat tutkimuksen edetessä, ja välillä minun tuli palata takaisin alkuperäisten aineistojen ääreen. Huomasin työtä tehdessä, että aineiston eri vaiheet kietoutuivat lopulta yhteen ja moni alussa vieraalta tuntuva käsite aukeni minulle. Haluan tällä työllä korostaa päivähoiton aloitukseen käytettävän ajan tärkeyttä, ja erilaisten teemojen kautta nostaa monia tärkeitä asioita, jotka yhdessä tekevät päivähoiton aloituksesta onnistuneen.

LÄHTEET

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7.painos. Vastapaino Tampere.

Hautamäki, A. 2011. Lapsen kiintymyssuhteet ja niiden vaarantuminen. Teoksessa Sinkkonen, J. & Kalland, M. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro Oy, 29-70.

Kalland, M. 2011 Päivähoito kiintymyssuhdeteorian valossa. Teoksessa Sinkkonen, J. & Kalland, M. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro Oy, 147-173.

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut!: turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P. 2009. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Korja, R. 2011. Lapsen ennenaikainen syntyminen ja varhaiset tunnesuhteet. Teoksessa Sinkkonen, J. & Kalland, M. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro Oy, 183-196.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. 2005. L 29.4.2005/272

Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. Lapsi aloittaa päivähoiton. Viitattu 17.1.2019. <https://www.mll.fi/vanhemmille/vinkkejä-lapsiperheen-arkeen/lapsi-aloittaa-päivähoiton/>

Munter, H. 2001. Lapsi aloittaa päivähoiton. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa. Alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WSOY, 35-64.

Opetushallituksen www-sivut. Varhaiskasvatus. Viitattu 29.11.2018. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Viitattu 29.11.2018. https://www.pori.fi/sites/default/files/atoms/files/varhaiskasvatussuunnitelma_2017.pdf

Roos, P. 2016. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Vaasa: Waasa Graphics oy

Siren-Tiusanen, H. 2001. Alle kolmevuotiaiden kehitys ja suotuisat varhaiskasvatuskäytännöt. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa. Alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WSOY, 15-34.

Siren-Tiusanen, H. & Tiusanen, E. 2001 Päivärytmi ja toiminnan rakentuminen. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WSOY, 65-89.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Varhaiskasvatuksen perusteet 2016. 2016. Opetushallitus: Helsinki. Viitattu 29.11.2018. https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

SAATEKIRJE

HYVÄT VARHAISKASVATTAJAT

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi (AMK), ja suuntaudun opinnoissani sosiaalipedagogiseen lapsi- ja nuorisotyöhön. Olen kiinnostunut erityisesti varhaiskasvatuksesta ja päivähoidosta. Teen opinnäytetyöni **onnistuneesta päivähoidon aloituksesta (alle 3-vuotiaat) ja näkökulmana on kasvattajien omat kokemukset.**

Ohessa on mukana kyselylomake, jonka kysymykset käsittelevät kasvattajien kykyä huomioida uusi lapsi ja hänen vanhempansa, ajatuksia vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, ja mitkä asiat kasvattajien mielestä ovat merkittäviä onnistuneen päivähoidon aloituksen kannalta. Toivon, että vastaatte omien kokemusten pohjalta, mitä eri käytäntöjä olette huomanneet toimiviksi työssänne ja miten päivähoiton aloitus oli mielestänne onnistunut. Vastauksissa ei ole tarkoitus kertoa tietyn päiväkodin käytännöstä, vaan huomio kiinnittyy kasvattajien omiin kokemuksiin ja havaintoihin vuosien varrelta. **Kyselylomakkeen kaikki kysymykset koskevat lapsen päivähoiton aloitusvaihetta päiväkodissa.**

Vastauksenne ovat työni kannalta arvokkaita ja pyrin opinnäytetyölläni kokoamaan tietoa, joka auttaa päiväkodissa työskenteleviä huomioimaan päivähoiton aloittavat pienet lapset. Vastauksissa ei käy ilmi vastaajan henkilöllisyys tai päiväkodin nimi.

Pyydänkin teitä ystävällisesti vastaamaan liitteenä olevaan kyselyyn ja palauttamaan sen sähköpostitse takaisin minulle 19.3 mennessä.

Kiitos jo etukäteen!

Terveisin, Emmi Männistö

KYSELY

Koulutus:

Alalla olo vuodet:

Mitä erilaisia käytäntöjä /toimintatapoja päivähoiton aloituksessa olet huomannut toimiviksi?

Miten yhteistyö perheen kanssa on hyvä aloittaa?

Miten kasvattajan tulisi huomioida uusi lapsi ja hänen perheensä?

Mitä erityisesti tulisi ottaa huomioon lapsen kanssa ensimmäisten päivien aikana?

Miten kasvattajan tulisi huomioida lapsen yksilölliset tarpeet?

Mitä muuta kasvattaja voi tehdä ensimmäisten päivien aikana, jotta päivähoiton aloitus olisi mahdollisimman onnistunut?

Mitkä asiat mielestäsi takaavat sen, että aloitus on onnistunut?

Muuta tärkeää huomioitavaa lapsen päiväkotitapaamisen aloituksessa:

Kiitos vastauksistasi! ☺